

SKUPNOST NARAVNIH PARKOV
Slovenije

www.naravniparkislovenije.si

PERNATI SVET PTIC

Pozdravljeni mladi parkoslovci in parkoslovke – raziskovalci in raziskovalke naravnih parkov Slovenije! Ponovno pozdravljeni v barvitem, slikovitem in tudi glasnem svetu ptic.

Pred vami je zadnji, **3. sklop nalog**, v katerem boste odkrivali ptice Krajinskega parka Radensko polje, Regijskega parka Škocjanske jame, Naravnega rezervata Škocjanski zatok in Krajinskega parka Kolpa. Pri reševanju nalog si pomagajte s povezavami, navedenimi v posamezni nalogi in na spletni strani posameznega naravnega parka.

Če boste rešili še zadnje naloge, boste pridobili zadnja štiri gesla in na koncu lahko sestavili končno geslo. S tem si boste prislužili priznanje Parkoslovec ali Parkoslovka šolskega leta 2022/2023.

Pridružite se nam in raziskujte pernati svet ptic!

Črno-bela pernatá prebivalka KRAJINSKEGA PARKA RADENSKO POLJE

Krajski park Radensko polje leži v osrčju Slovenije, v občini Grosuplje. Osrednji del gradi kraško polje, preko katerega se pretakajo 3 vodotoki, okoli polja pa se dviguje gozdnat obod. Na območju parka je pestrost žive in nežive narave izjemna, saj voda ustvarja ugoden življenjski prostor za mnoge rastlinske in živalske vrste ter oblikuje številne zanimive kraške oblike.

Na območju Radenskega polja najdemo tudi več kot 100 vrst ptic, med katerimi nekatere ostajajo na območju Radenskega polja celo leto – to so ptice gnezdilke, nekaj pa je tudi ptic selivk. **Med njimi je tudi velika, črno-bela pernatá prebivalka odprte kulturne krajine. Jo prepoznaš? Te zanima več o njenem življenju?**

Poglej si video [Leti, Leti štoklja](https://www.youtube.com/watch?v=h2tcZ-H65NE) (https://www.youtube.com/watch?v=h2tcZ-H65NE) in reši spodnje naloge. Pravilni odgovori ti bodo dali ime bele štoklje, katere selitveno pot Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) spremlja že od leta 2019.

1. V Sloveniji bela štoklja ne gnezdi celo leto, temveč se med gnezdiščem in prezimovališčem vsako leto premika ob približno enakem času. Velja za ptico selivko na dolge razdalje. **Kakšno razdaljo v povprečju preletijo slovenske bele štoklje v času selitve na poti do prezimovališča v Afriki?**

- A) 500 km
- B) 7000 km
- C) 2000 m

Pot mladih belih štokelj, ki so jih s sledilnimi napravami opremili v DOPPS, lahko spremljaš preko interaktivnega zemljevida na povezavi: [Mlade štoklje na poti v Afriko](https://www.ptice.si/srecko-in-bela/) (https://www.ptice.si/srecko-in-bela/).

2. **Katera od spodnjih trditev za štokljo NE drži:**

- A) Gnezda gradi v neposredni bližini človeka.
- C) Je pogosta spremljevalka ljudi med delom na njivi ali travniku.
- E) Gnezda običajno gradi na drevesih, stran od ljudi.
- G) Je dolgoživeča ptica, ki običajno dočaka do 22 let.

Kulturna krajina predstavlja sožitje človeka in narave – tak primer sobivanja s človekom je tudi bela štoklja.

3. **Za bele štoklje je značilen poseben način oglašanja – klopotanje. Na kakšen način bela štoklja proizvede ta zvok?**

- L) s kljunom
- M) z mahanjem peruti
- N) z drgnjenjem nog

Za ogled videa s prikazom klopotanja klikni na povezavo: [klopotanje](https://www.youtube.com/watch?v=EXwkCUZ_Wvg) (https://www.youtube.com/watch?v=EXwkCUZ_Wvg).

4. **Si belo štokljo že kdaj opazoval med letom? V obliki katere črke je v letu vrat štoklje?**

- A) v obliki črke I
- B) v obliki črke Č
- C) v obliki črke S

Za razliko od štoklje je položaj vratu pri čaplji med letom v obliki črke S.

GESLO:

S pravilnimi odgovori na zgornja vprašanja si dobil ime samice bele štoklje, ki bo morda že to pomlad prvič gneznila v Sloveniji:

VPRAŠANJE ŠT.	1	2	3	4
ODGOVOR				

DODATNA NALOGA: Tudi na območju Krajskega parka Radensko polje in v njegovi bližini smo uspešno vzpostavili gnezda za bele štoklje. Ko naslednjič opaziš belo štokljo v gnezdu, med njenim letom, ali pa celo posnameš klopotanje štoklje, nam fotografijo oz. video pošlji na info@radenskopolje.si ter pripiši svoj naslov, mi pa te bomo nagradili s prav posebnim darilom.

Park Škocjanske jame
Slovenija

PTICE REGIJSKEGA PARKA ŠKOCJANSKE JAME

Park Škocjanske jame in Kras kot celoto zaznamuje pisan mozaik različnih življenjskih okolij. Apnenčasta matična kamnina je preprejena s špranjami, rovi in jamami. Kjer se je podzemnim dvoranam sesul strop, so nastale udorne doline, ki jih obroblyajo mogočna skalna ostenja. Po kraški gmajni se vije na stotine kilometrov suhozidov in mejic. Med vinogradi, sadovnjaki in njivami na revnih tleh uspevajo pisani kraški travniki in različni tipi grmišč ter gozda.

Kraška pokrajina prav zaradi svoje raznolikosti predstavlja dom izjemno velikemu številu rastlinskih in živalskih vrst. Gosti tudi številne vrste ptic, ki so tam našle pester nabor prebivališč, skrivališč in hrane. Med njimi je kar 17 vrst, ogroženih v evropskem merilu, zaradi katerih Kras uživa mednarodno pravno zaščito kot območje Natura 2000. Nekatere vrste, posebej take, ki so vezane na gozd, bi lahko našli tudi marsikje drugje. Druge, predvsem gnezdilke skalnih ostenj in ptice, ki iščejo hrano in zavetje na suhih kraških travniščih, pa so značilne prav za Kras. Mnoge od njih so drugod že močno ogrožene, z zaraščanjem suhih travnišč pa se nekaterim krči življenjsko okolje, tudi na Krasu.

Spoznaj nekaj značilnih ptic Krasa. Črke s spodnjega traka pravilno razporedi in zapiši na manjkajoča mesta besed ob ilustracijah in dobil boš njihova imena. Vsako črko lahko uporabiš samo enkrat.

L O V D T R L O O A C V B E

S _ K O _ S E L _ _ B E _ _ G L _ _ I J A S _ _ E _

S M R _ _ K A _ R A

Črke iz obarvanih polj prepisi v spodnjo vrstico in dobil boš ime najbolj ogrožene ptice na Krasu. Gre za selivko, ki v toplem delu leta gnezdi na kraških travnikih. Le še okrog pet parov te vrste ptice lahko najdemo na Krasu.

Red, Orange, Yellow, N, Blue

Light Green, Yellow, Orange, N, Light Blue, Pink

Če potrebuješ pomoč, razišči stran Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije:

<https://www.ptice.si/>

Priprava: Borut Kokalj in Miloš Bartol, Park Škocjanske jame;
Ilustracije ptic: Jurij Mikuletič; ilustracije kapljic: Zvonko Čoh

Ljudje že dolgo občudujemo ptice selivke, ki vsako jesen odletijo proti jugu in se pomladi ponovno vrnejo nazaj.

Ptice se selijo zaradi hrane ter boljših življenjskih pogojev in zato vsako leto preletijo ogromne razdalje. S svojih gnezdišč, kjer zaradi hladnega vremena in zime ni več dovolj hrane (žuželk, semen, plodov), se napotijo na jug; na tej poti, ki je zelo naporna, pa jih čaka ogromno nevarnosti: slabe vremenske razmere, prečkanje morja in puščav, močna osvetlitev mest, lovci, plenilci, uničeni življenjski prostori in pomanjkanje hrane. Večina ptic se seli v jatah, pri selitvi pa si pomagajo z zvezdami, položajem sonca, magnetnim poljem in reliefnimi oblikami (gorovja, reke, obale).

Za preživetje ptic selivk so izjemnega pomena ustrezna gnezdišča na severu, počivališča na njihovih selitvenih poteh in primerna prezimovališča na jugu. Eno izmed takšnih območij je Naravni rezervat Škocjanski zatok, ki je zaradi pestrega prepleta polslanih in sladkovodnih življenjskih okolij raj za številne ptice selivke.

Nekaj svetovnih »rekorderjev« pri selitvah:

- najdaljšo selitveno pot ima **polarna čigra** (*Sterna paradisaea*), ki gnezdi na arktičnih obalah, prezimuje pa na obalah Antarktike. Letno tako v obe smeri preleti okoli 70.000 km.
- **tibetanska gos** (*Anser indicus*) na svoji selitvi z gnezdišč v Mongoliji, Tibetanski planoti in severni Kitajski do prezimovališč v Indiji preleti Himalajo, kjer se dvigne več kot 6.500 m visoko.
- **progastorepi kljunač** (*Limosa lapponica*) vsako leto od Aljaske, kjer gnezdi, do Nove Zelandije, kjer prezimuje, preleti več kot 11.000 km brez počitka.
- najmanjša ptica selivka je **mali rubinasti kolibri** (*Archilochus colubris*), ki gnezdi v severni Ameriki, prezimuje pa v centralni Ameriki (Gvatemala, Nikaragva, Panama). Pred selitvijo si poveča zalogo maščob in se »zredi« z običajnih 3,2 na 6 gramov, kar mu omogoča selitev do 1.000 km.

Dodatno branje:

Susman, K., in Torkar, G. (2014). Zakaj lastovke jeseni odletijo in se spomladi vrnejo? Naravoslovna solnica, 18 (2), 16–19.

NALOGA: Izpolni križanko tako, da v ustrezne kvadratke napišeš imena ptic, ki so na risbah. V obarvanih kvadratih boš dobil ptico selivko, ki po ljudskem izročilu prinaša srečo in oznanja konec zime.

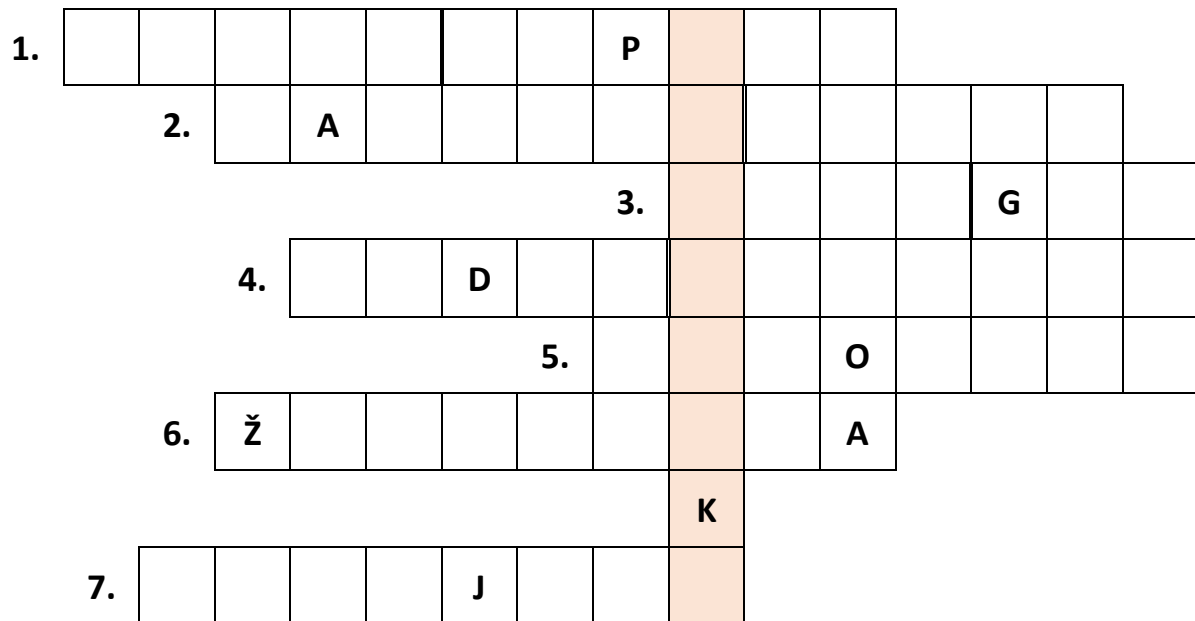
Vse ptice na risbah so ptice selivke. V Škocjanskem zatoku se pojavljajo ali na svoji selitveni poti (na preletu) ali prezimujejo ali gnezdiijo.

Avtor risb: Fabio Perco

Pri reševanju naloge si lahko pomagaš:

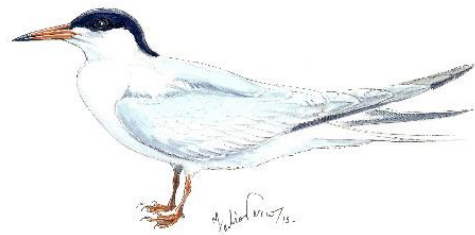
<https://www.skocjanski-zatok.org/ponudba/dogodki/kviz/doloevalni-koticek/>

<https://www.ptice.si/ptice-in-ljudje/opazovanje-ptic/doloevalni-koticek/>

1.

Ima značilno svetlo rjavo glavo s črnimi progami na vratu ter črna naglavna čopa. Ob nevarnosti se zravna in ziblje v ritmu zibajočega trstičja. V Škocjanskem zatoku gnezdi, prezimuje pa v srednji Afriki.

2.

Ptica selivka ter prebivalka peščenih obal, ki se prehranjuje zgolj na vodi. V Sloveniji gnezdi na reki Dravi in na morski obali, med drugim tudi v Škocjanskem zatoku.

3.

Njena hrana so listi, poganjki, plodovi in semena močvirnih rastlin, zelo rada pa na poljih išče tudi zrna žit. Selijo se v jatah klinaste oblike, saj tako zmanjšujejo zračni upor. V Škocjanskem zatoku prezimujejo in tudi gnezdijo.

4.

Zelo plaha ptica, ki je ime dobila po modri barvi grla. V Škocjanskem zatoku se pojavlja na preletu, ko se seli na ali z območij prezimovanja. Prezimuje na jugu Španije, v severni Afriki in v nekaterih delih Azije, gnezdi pa v Skandinaviji in Sibiriji.

5.

Spada med pobežnike in v Škocjanskem zatoku gnezdi. Gnezdo naredi na muljastih otočkih med halofiti v polslani laguni, kjer izleže 4 ovalna jajca. Je zelo vitka in elegantna ptica z zelo dolgimi, oranžno rdeče obarvanimi nogami. Prezimuje ob obalah Alžirije in Maroka.

6.

Spada med race. Samec ima rumenkasto obarvano čelo in teme, ostali del glave je kostanjevo rjave barve, samica pa je v celoti temnorjava. V Škocjanskem zatoku prezimuje in se pojavlja od novembra do februarja, gnezdi pa daleč na severu.

7.

Njeno življenjsko okolje je trstičje, kjer za svojo varnost poskrbi tako, da posnema imitira trstičje s pokončno držo in navzgor obrnjenim dolgim kljunom. V Škocjanskem zatoku gnezdi, prezimuje pa v Afriki, južno od Sahare.

Nekateri ste pripravljeni počitnice preživeti aktivno. **Opazovanje in določanje vrst ptic je lahko prav posebno počitniško doživetje.** Amaterski opazovalci zberejo številne podatke o pticah in na tak način pomagajo spoznavati **razširjenost posamezne vrste ter tudi ogroženost.** Če ste v topli polovici leta, to je **v času gnezditvene sezone** (ko je tudi reka Kolpa topla in primerna za plavanje, čolnarjenje), pripravljene zjutraj zgodaj vstati, boste presenečeni, kako zelo bogati sta narava in kulturna krajina ob Kolpi z različnimi življenjskimi okolji, kjer mrgoli ptičjih vrst. Seveda pri tem **ne pozabite biti spoštljivi do narave, pri opazovanju ptic pa spoštujemo tudi njihovo zasebnost: ne zalezujemo jih in ne motimo, še posebej ne med gnezdenjem.**

Izziv 1 = kakšen je moto priročnika za določitev značilnih vrst ptic v Krajinskem parku Kolpa? Vpišite manjkajoče besede v spodnjem besedilu, zadnjo ali prvo črko (kakor je zapisana številka ob praznih črticah) pa vnesite v s številkami označena polja.

Izziv 2 = prepoznajte in poimenujte ptici, ki ju ljudje med seboj pogosto zamenjujemo zaradi dolgega vratu in nog, velikosti ter postave. Poiščite njuno SLOVENSKO IME in (*latinsko ime*)

Gotovo že veste, da v grobem obstajata **dve vrsti opazovanja ptic:**

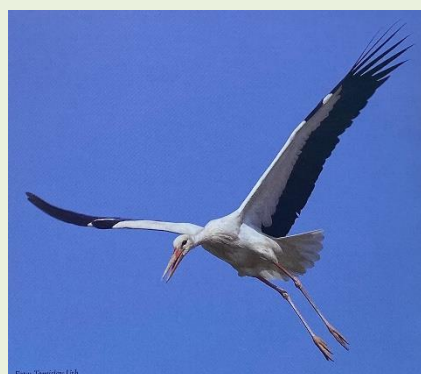
- z _____ **G** _____ **D** _____ 1 **ali teleskopom se postavimo ob veliko površino** 2 _____ **E** _____ na breg 13 _____ Kolpe, na rob kala ali ribnika in od tam opazujemo ptice, kot so race, čaplje, pobrežniki, ali pa
- sami **poskušamo** _____ **K R** _____ 3 **čim več vrst ptic tako, da jih poiščemo v različnih življenjskih okoljih:** v _____ **D** _____ 14, kjer jih pogosto zakrivajo veje in 18 _____ **I** _____ ali v odprti kulturni krajini, kjer so _____ **C** _____ 17 bolj opazne (na vejah, steblikah, žicah daljnovodov).

V pokončni višini lahko meri približno 1 meter, razpon peruti ima skoraj 2 metra:

_ (7) _ A _ (6) L J A (_ (13) _ a c _ (5) _ (13) _ a)	_ _ _ A _ (4) _ L J A (_ (3) _ _ (3) a c _ (3) _ _ (3) _ a)
--	--

Je 7 _ _ **V** _ barve, le spredaj je temno lisasta,
V letu ima močan debel vrat,
navadno upognjen v obliki črke S.
Ima rumenkaste noge in rumen ali celo oranžen kljun. Vidimo jo v vodi in na travniku. Več deset minut lahko negibno preži na plen, potem pa nanj sunkovito plane s kljunom.

Razen spodnjega roba peruti je spodaj povsem 11 _ _ **L** _ .
V letu izstopa dolg zravnan vrat.
Ima oranžnordeč kljun in noge. Vidimo jo predvsem na travniku in na strehi hiše, kjer rada gnezdi. Navezana je na človekovo bližino.

Dobro je, da se pred 8 T A odhodom na 4 A Z J seznanimo s pticami območja. Najlažje bo s pomočjo priročnika, pri čemer si je fino zapomniti čim več podrobnosti iz njihovega opisa. **Velikost ptice** bo lažje določiti, če jo primerjamo z velikostjo vrabca, goloba ali drugih ptic, ki jih poznamo. Pozorni bodimo na **opis barve perja** in 5 P S delov (noge, kljun), pogledimo **telesne** 6 B T, ki izstopajo (dolga rep, zaviti kljun ...), **posebnosti** G Š N 9 in **obnašanja**, preverimo v 10 N življenjskem okolju ptico opazujemo. Obvezno imejmo s seboj **beležko in pisalo** ter se 16 E R in dnevu primerno oblecimo in obujmo. Prav pride še 15 Č proti žuželkam, ne pozabimo na steklenico z vodo, pa če se odpravimo peš, s kolesom, 12 L M ali avtom.

V pomoč so ti lahko povezava: <https://www.kp-kolpa.si> in besede, iz katerih so izpeljane manjkajoče v besedilu: *kakšno, jutranji, teren, listje, gozd, ptice, opazovanje, voda, čoln, reka, odkrivanje, daljnogled, posebnosti, neporasli, oglašanje, zaščita, siva, bela*

IZZIV 1

Moto – naslov priročnika:

5	9	14	12	3	1	4	7	17	6	13	17	6	4	15	5	9	16	3
6	16	3	19	17	2	10	13	9	8	3	5	7	10	17	1			
6	9	13	10	14	10	4	18	6	9									

IZZIV 2

----- (-----) -----	----- (-----) -----
---------------------------	---------------------------

SKUPNO GESLO KVIZA PERNATI SVET PTIC (ŠOLSKO LETO 2022/2023)

Prepiši črke iz gesel prvega, drugega in tretjega sklopa in dobil boš **končno geslo** letošnjega kviza.

Geslo prvega sklopa

--	--	--	--	--

dr drugega sklopa

--	--	--	--	--

tretjega sklopa

--	--	--	--

ČESTITKE! Postal si parkoslovec/parkoslovka šolskega leta 2022/23!

